

„По-ценно е човек да дарява от залъка си, отколкото от излишъка си“ – интервю с г-н Лъчезар Николов

Тази година столичният храм „Възнесение Господне“ навърши 10 години от освещаването си. Главен инициатор, организатор и основен дарител на храма е г-н Лъчезар Николов.

Разговаряме за мотивите, които са го подбудили да предприеме това нелеко начинание, за съпътстващите го трудности по извървяния път на храмостроителството, за моралните ценности и дарителството в България.

Как възникна идеята Ви за построяване на православен храм?

Идеята за построяването на храма дойде преди много години, още през 2000 г., но първите стъпки към реализация започнаха през 2003 г.

Защо искахте точно храм да се построи, а не например социален дом, кухня?

Това започна много необичайно, по духовен призив от св. Йоан Рилски.

Бях в Истанбул и преживях много странен сън. Намирах се в някакво съдилище и там трима мъже, облечени в дълги роби, говореха помежду си. Аз чух само последните думи на единия от тях: „Хвърлете го да се мъчи, после ще прави...“ През същата нощ ме обхванаха много силни бъбречни болки и до ранни зори обикалях с приятели болниците, докато някъде ме приемат и ми окажат помощ. Кризата отмина, прибрах се в България и животът ми продължи както преди.

След близо една година влизам аз в храм-паметника „Св. Ал. Невски“ и виждам един от трите образа в моя сън. Питам църковния служител кой е този светец, а той отговаря, че това е св. Йоан Рилски. Нямам обяснение как точно се е зародила идеята за църквата, но тя ясно изкристализира след като видях иконата в храма. Мисля, че така е било отредено. Не бива човек с дребните си нещица или приноси да се фаворизира.

Разбрах, че сте се кръстили на 25-годшна възраст. Свързвате ли това осъзнато приемане на св. Кръщение с желанието Ви да строите църква?

Моята прабаба беше силно вярваща. Тя живееше на село и до 90-ата си

година всеки петък изминаваше пеша по 10 км, за да отиде на църква. Преминаваше го на отиване и на връщане. Целият ни род е такъв, фамилията на баща ми е от Калोфер, а те са вярващи българи. След направеното от мен „откритие“ в патриаршеската катедрала, отидох в Рилския манастир, поклоних се на мощите на св. Йоан Рилски и след това си обещах да направя църква. Кмет на София тогава беше Стефан Софиянски. Минахме по всички административни процедури. Направихме проект – той е дело на архитект Явор Дичев. Мога да отбележа, че точно с този си проект той спечели наградата „Проект на годината“. Направихме идейния проект, представихме го, посочихме мястото, одобриха го. И всичко, което направихме, принадлежи на Българската православна църква. Разрешението за строеж е извадено и на мое име – като човека, който ще изпълнява техническите функции, и на БПЦ – като първоучастник.

Първоначално имаме идея църквата да се казва „Свети Дух“. Но после

преосмислихме името с тогавашния софийски викарий (сега митрополит) Николай и решихме храмът да бъде посветен на празника Възнесение Господне. Силният аргумент, който натежа, беше, че в близост има друг храм, посветен на Св. Троица. Взехме всички разрешителни и започнахме строежа.

Как избрахте или по-точно подбрахте църковното настоятелство?

Църковното настоятелство го предложи тогавашният кмет. Това бяха: Джоко Росич, Йордан Василев (съпруг на поетесата Блага Димитрова), Бойко Борисов, който впоследствие стана кмет и министър-председател. Междувременно дядо Николай назначи свещеник, който да отговаря за строежа и за храма. Така се запознах с отец Валентин Тупаров.

Кое беше най-трудно за градежа на църквата през годините?

Най-трудно е да виждаш как никой не иска да помага, за нищо. Не стига това, но някои хора дори и крадяха. Пред строежа имаше един фургон, в който държахме инструментите на майсторите. Разбиха го и откраднаха инвентара. Най-обидно ми беше, че непосредствено преди освещаването, откраднаха от едната страна готовия меден покрив. И ние трябваше за два-три дни да възстановим покрива. Това беше унижително. Мислих си: никой не е длъжен да ни помага, но да разградиш нещо, което е построено, и то храм... това ми е трудно да го приема.

Как се сдобихте с частица от Честния Кръст при освещаването на храма?

Обадих се на г-н Бойко Борисов, за да го поканя за освещаването на църквата на 30 май 2010 г. Той се извини, че с нищо не е могъл да допринесе за храма, и попита от какво имаме нужда. До този момент бяхме накупили всичко, дори свещеническият кръст, с който да се благославя народа. Тогава отец Валентин сподели, че нямаме купел за св. Кръщение. И така, за освещаването получихме този дар.

Освен това, при срещата ни той обеща, че ще допринесе за нещо, което другите храмове нямат, и че това е частица от Христовия Кръст, която се съхранява в Националния исторически музей. Много развълнувани веднага отидохме в музея, а г-н Божидар Димитров с трепереща ръка ни я даде. Светинята сложихме в сейф, като най-сигурно място за съхранение. До откриването на църквата оставаха тридесетина дни и аз ден през ден бях при сейфа, за да проверявам дали всичко е наред. Мислех си: ако нещо се случи със светинята, как ще отговарям, как ще се обяснявам пред Бога. Защото това е много сериозно нещо! За нищо друго не ме е било така страх, давам всичко от себе си и ако е Божия воля, то ще стане.

Трудно ли е човек, който се занимава с бизнес, да бъде добър християнин?

Да се занимаваш с бизнес не означава да си лош християнин. Ако работата ти изисква да не се спазват общоприетите човешки ценности, това вече е друго нещо. Не е хубаво хората да са лоши и да не си помагат. Не е хубаво да крадат, да не се уважават. Не говоря въобще за родители, там нещата са ясни. в България няма традиция. От друга страна, ако сме идеални, то няма да сме на земята. Най-важното е човек да осъзнава, че Господ му е гласувал доверие да направи дадено нещо. Строежът на църква може да се случи само по Божията воля, няма друг начин! Иначе можеше още на първия етап нещата да не потръгнат.

Наистина ли мислите, че в България няма традиция?!

Ще ви разкажа факти, които с болка забелязах. Трябваша ни материали за строежа и се появи една собственичка на магазин за такива материали. Само че ни ги продаде, както се оказа, по-скъпо, отколкото са стрували в другите подобни магазини. Това ми е обидно... Направих два комплекта букви от месинг за изписване на думите „Православен храм“ и ги дадох на тези, които трябваше да ги монтират. До ден днешен не идват да ги сложат. Обидно е, когато те лъжат.

Друг пример: правим отвън колоните и ми казват определена цена за тях. Аз не се пазаря и приемам условието. Периодически давам пари и един ден майсторът ми обяснява как жена му е болна от рак и трябва да я закара на лечение в Германия и му трябва цялата сума. Той я взима и след два дни изчезва. След два месеца отивам да го намеря, за да довърши работата си. Излиза жена му и аз ѝ се извинявам, че я притеснявам, тъй като е болна. Тя изненадано ми отговаря, че досега не е била болна и то още по-малко рак...! Това е обидното.

Като стана въпрос за традициите... Има един македонски певец – Тоше Проевски. Разбрах, че той строи църкви, помага на манастири и отидох да го видя. Поръчах да нарисуват две икони, за да му ги занеса. Родното място на певеца е Крушево, Македония, и там той също гради църква. Та отивам аз в Крушево. Селото е на един балкан, където има само македонци, никакви албанци. Влизам в храма привечер. Тъмно е, няма хора. Вижда се една тава с пари, там хората ги слагат за свещи. Питам клисарката дали не се крадат тези пари? „Как ще крадат? Нали ще му изсъхнат раките!“ – възмущава се тя... Ето това е традиция по отношение на църковната собственост! Тръгнах да излизам, но заваля силен дъжд и не мога да стигна до колата. След известно време, излиза един мъж от вътрешността на храма и ме разпитва

кой съм, откъде съм и защо съм тука. Аз му разяснявам, че искам да видя как строи храм Тоше Проевски. Човекът ми каза да почакам и че ще дойде бащата на певеца. Идва таткото и му разказвам какво градя и аз в София. А той не може да повярва, че в центъра на София се строи църква и никой не идва да помага! „Сам градиш!? И два милиона бугари те гледат! И никой не идва?“ – съмнява се в думите ми бащата на Тоше и ми показва седналите наблизо хора, които бяха в църквата. „Това е даскалът. Това е заболякарот! А другите са техни приятели. Сами идват да работят безвъзмездно, а материалите ни ги даряват. При нас е чест да дойдеш и да работиш за църква!“ – казва той, все още невярвайки на думите ми. Вечерта отидохме с него в едно ресторантче, в селото. По едно време почнаха да идват някакви хора. Възрастни, добре облечени и да ни поздравяват с лек поклон. Минаха сигурно около 30-40 човека и аз питам бащата на Тоше Проевски, какво се случва, проблем ли има. А той: „Тук всичко се знае! Сите знаят, че градиш църква в София. И затова идат, да те уважат!“ Всички там са много задружни и това е традиция. А тук ако искаш да правиш нещо полезно за другите, смятат, че искаш да изкупваш грехове.

Какво мислите за шумните дарителски акции през последните години? Не ви ли се струва, че те са по скоро пиар акция?

Всеки го блазни да бъде похвален публично. Човек, ако иска да даде и е искрен, трябва да го направи, но не е задължително да бъде публично. Странно е, че хора си написаха имената в църквата като дарители за неща, които ние сме ги платили. Щом смятат, че така е редно... Всеки отговаря за себе си. Моето име го няма никъде там.

Пандемичната обстановка обхвана цялата държава. Бизнесът с малки изключения се срина. Това ще се отрази ли на дарителството, според Вас?

Според мен в България има дарители, които са направили пари по съмнителен начин, т. нар. олигарси. Лесно спечелени пари, лесно се даряват... Например, от империята на Илия Павлов, какво остана? – едно параклисче на Долни Богров, а беше превзел цялата държава. Всеки си прави сметката. Хубаво е, ако човек не дарява от излишъка си, а дарява от залъка си. Много по-ценно е да дадеш от малкото, което имаш. Така мисля. И никого не ангажирам с моето разсъждение.

Българите трябва да вярват в доброто, трябва добре да бъдат ориентирани в ценностната си система.

Кой трябва да ги ориентира ?

Трябва да ги ориентира вярата. Ще цитирам един известен адвокат, нашумял напоследък по медиите, който като разбра, че съм построил църква, ми каза: „За какво си направил тази църква? Хората трябва с бухалки да ги бият, за да отидат в църквата.“

Това е ценностната система на един български адвокат. Такива хора не са научени на добро, те нямат отношение, за тях е нормално да излъжат, да измамят, да крадат. Затова сме на това положение. Ако един дари 300 000 лв. за колко ще стигнат тези средства? Ако нашите политици са грамотни, добри, с правилна ценностна система ще има и за детски градини, и за училища и за по-високи заплати, въобще за по-висок стандарт.

Откъде трябва да започне това възпитание? От семейството ли?

Винаги нещата тръгват от семейството. Има и генетика, има и възпитание. Но на първо място е семейството. Когато децата живеят в нормална среда, когато нямат пример, който да ги насърчава към измами, кражби и пр. има шанс да придобият истински ценности, които да спазват по-нататък в живота.

Вашето семейство подкрепя ли Ви в дарителството, което правите?

Категорично – да. Баща ми, който вече е покойник, дойде когато църквата беше завършена и ме поздрави за това, което съм решил и направил.

Имате двама сина. Какво беше най-важното, на което искате да ги научите?

Вкъщи са имали винаги добър пример на взаимоотношения. Добри са, но не знам какво ще решат в бъдеще. Във всеки случай, когато имаше нужда, те идваха носеха, почистваха храма... надявам се да сме им дали добър пример, който да следват.

Храмът „Възнесение Господне“ стана един от най-красивите в София, със своята архитектура, стенопис, устройство. Имате ли още планове за развитие?

Всичко, което е направено, е правено по проекти, по законния ред. Ако нещо ще продължи да се прави, ще бъде с одобрението на Софийска митрополия. Имах идея преди известно време да се направи от другата страна на градинката чешма и места са сядане. Един-два пъти ходих до общината, но те се отнесоха несериозно към проекта и реших да не правя повече усилия за

това.

Как бихте мотивирали хора, които имат повече възможности да даряват?

Дарението е едноличен акт, всеки си решава какво да даде. В момента повечето от хората, които разполагат с финанси, са минали през ъндърграунда, а там раздаването не е на уважение. Там е важно прибирането с шепи, грабене с всякакви непозволени средства.

Не мисля, че човек трябва да дари еднократно, какво ще промени с това? Може само да се покаже. Когато виждаш стари блокове, от балконите на които гледат уморени хора, които са притеснени как да си платят сметките за парно и ток, и вода... А има и система, която може и да им ги отнеме т.е. като дойдат да им ги изключат, хората започват да се чудят дали не е по-добре да умрат. Мисля, че е важно самата държава да се погрижи за хората. Мисля че тези, от които зависи трябва да вземат спешни мерки. Българите не заслужават да живеят по този начин! Трябва да има добър стандарт в България и ще има за всички. Тогава ще има и дарители – и за детските градини, и за училищата.

Какво си пожелавате за Вас, семейството и българския народ?

Искам всички хора да живеят добре и да са здрави, да бъдат доволни. Да има повече социална справедливост и хората да живеят по-добре икономически. Не може да сме европейска държава, пък да сме най-бедните. Не мисля, че българите го заслужаваме.

Много Ви благодаря и успех в предстоящите Ви трудове!

Репортаж от освещаването на столичния храм “Възнесение Господне” през 2010 г. – <https://bg-patriarshia.bg/news.php?id=23435>

Репортаж от посрещането на св. мощи в навечерието на храмовия празник през 2020 г. – <https://bg-patriarshia.bg/news.php?id=325133>

Столичният храм “Възнесение Господне” отбеляза своя десетгодишен юбилей – <https://bg-patriarshia.bg/news.php?id=325134>
bg-patriarshia.bg